

Onder de term 'autisme' valt een heel scala aan aandoeningen, zoals autisme, het syndroom van Asperger of PDD-NOS. De laatste betekent 'pervasieve ontwikkelingsstoornis – niet nader omschreven'; hierbij voldoet een kind niet aan alle criteria die gelden voor de andere diagnoses. Elk kind met autisme is anders en heeft zijn eigen unieke combinatie van beperkingen. Elk kind heeft daardoor een eigen manier van begeleiding nodig. Stem de begeleiding dus goed af op elk kind. Autismen is niet te genezen, het is een blijvende beperking.

Er is sprake van een aantal gedragskenmerken, waaronder:

- Verstoorde sociale interactie. In het contact met anderen melden deze kinderen weinig terug. Er is sprake van eenrichtingsverkeer. Een beurt wisselen is voor hen bijvoorbeeld heel moeilijk. Hoe een ander zich voelt of wat een ander wil, merken ze lang niet altijd op. Hun inlevingsvermogen in anderen is beperkt.
- Verstoorde communicatie, zowel actief als passief. Het kind communiceert bijvoorbeeld door je na te praten, gebruik te maken van ouwelijk taalgebruik, door het gesprek heen te praten en een eigen spoor te volgen.
- Problemen met voorstellings- en verbeeldingsvermogen. Ze kunnen zich geen voorstelling maken van iets, hebben weinig verbeeldend spel of fantasiespel, etc.

Bijkomende mogelijke problemen

Het is mogelijk dat er meerdere bijkomende problemen zijn. Hieronder worden enkele van die problemen kort beschreven.

Taalontwikkeling.

Kinderen met autisme nemen taal vaak letterlijk. Ze hebben moeite met dubbele boodschappen en pakken verbale signalen vaak niet goed op. Ze vertellen rustig hun verhaal een aantal malen en spreken volwassenen en kinderen op dezelfde manier aan. Ze kennen vaak maar één betekenis van een woord. Soms is de zinsmelodie vlak. Innerlijke taal is vaak niet of nauwelijks ontwikkeld waardoor zij zich bijvoorbeeld slecht kunnen geruststellen dan wel zichzelf kunnen sturen. Daardoor zijn ze sneller bang.

Motoriek

De motoriek van deze kinderen kan anders zijn dan bij kinderen zonder beperking. Ook kan het per dag wisselen. Wanneer kinderen met iets bezig zijn wat hen boeit, bewegen ze vaak heel vloeiend. Hebben ze echter hun dag niet, of hebben ze geen zin, dan zijn ze ineens superonhandig. Vaak bewegen zij onrustig met hun handen en voeten waardoor ze anderen aanstoten of zaken omver gooien. Een balspel is voor deze kinderen nogal moeilijk. De bedoeling van het spel ontgaat ze meestal, ze lopen niet op tijd weg en ze kunnen moeilijk inschatten hoe hard ze gooien. Dit laatste zie je bijvoorbeeld ook terug in de omgang met anderen. Soms zijn ze te ruw, te ongericht en te onhandig.

Denkontwikkeling

Kinderen met een pervasieve stoornis hebben niet geleerd te 'voorspellen'. Ze maken geen gebruik van hun kennis om vooruit te lopen op wat komen gaat. Deze kinderen doen vaak iets en zijn vervolgens verbijsterd dat de ander het niet goed vindt of er anders over denkt. Met samenspelen houden ze er geen rekening mee dat andere kinderen plannen veranderen en ze zijn verontwaardigd als het spel opeens anders loopt. Omdat ze zelf slecht van iets een voorstelling kunnen maken, lezen

ze liever boeken met echte foto's en plaatjes dan boeken waarin bedachte verhalen staan.

Sociale ontwikkeling

Kinderen met een pervasieve stoornis melden weinig aan anderen terug. Ze zien het belang er niet van. Ze zijn altijd zelf aan de beurt. Een beurt wisselen is heel moeilijk voor ze. De omgang met volwassenen is voor deze kinderen het gemakkelijkst. Wij als volwassenen zijn al meer 'vastgeroest' in onze levensstijl dan kinderen die door hun ontwikkeling steeds veranderen in hun doen en laten. Kinderen zijn onvoorspelbaar. Hoewel kinderen met autisme nieuwsgierig kunnen zijn naar wat andere kinderen doen, zullen ze niet zomaar met de anderen gaan spelen. In sociale situaties kan hun gedrag uiteenlopen van claimend naar verlegen. Ze wegen onvoldoende af hoe ze bij anderen overkomen en zijn bezorgd over hoe een ander over ze denkt.

Tips:

- Kinderen met autisme hebben baat bij een vaste structuur. Scoutingopkomsten hebben van zichzelf al een goede basisstructuur. Bijvoorbeeld: openen – kringgesprek – spel – pauze en wat drinken – nog een spel – sluiten. Hoe meer vaste rituelen er in je opkomst zijn verwerkt, hoe beter het kind kan functioneren.
- Visualiseer je opkomst door bijvoorbeeld picto's op te hangen waar (globaal) op te zien is wat je die opkomst gaat doen. Een picto 'spelletjes' kan voldoende zijn om het kind een beetje voor te kunnen bereiden op wat er komen gaat, zonder dat je de hele opkomst verklapt en dat er nog ruimte is om je programma te veranderen.
- Bespreek veranderingen in je programma Het liefst ruim van te voren, hoe eerder hoe beter. Als er iets verandert in de planning bespreek dit dan kort met de kinderen. Bijvoorbeeld: 'Het regent, dus we gaan niet buiten spelen.' of 'We gaan nu naar het zwembad en daar is geen opening.'
- Probeer als leidinggevende consequent en voorspelbaar, duidelijk en vriendelijk te zijn.
- Spreek de kinderen van nabij aan, zodat de boodschap overkomt. Korte en duidelijke zinnen blijven het beste hangen.
- Ook je ruimte kun je structureren door vaste plaatsen te hebben voor je spelmateriaal. Kinderen kunnen een vaste plaats krijgen aan tafel, of bij het openen en sluiten.
- Activiteiten kan je structureren door te vertellen hoe lang je de activiteit gaat doen, of hoe lang het kind iets moet doen. Maak het je zelf hierin niet te moeilijk, niet bij alle activiteiten is vooraf te bepalen hoe lang het gaat duren. Mocht je meerdere kinderen in de groep hebben die gebaat zijn bij structuur, dan is het aanschaffen van een Timetimer een idee. Dit is een hulpmiddel waarbij je visueel maakt hoe lang iets gaat duren.
- Voor kinderen met autisme biedt een bepaalde voorspelbaarheid in het programma veiligheid en overzicht. Verrassingen worden niet gewaardeerd. Geduld en begrip zijn belangrijk en vaak herhalen werkt om kinderen zich anders te laten gedragen. Geef kinderen met autisme altijd antwoord op hun vragen.